

ČTEME A PÍŠEME O LANŠKROUNĚ

Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět, Člověk a společnost, Jazyk a jazyková komunikace

Výstupy RVP: 1. stupeň
Žák vyhledá typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury, jednoduchým způsobem posoudí jejich význam z hlediska přírodního, historického, politického, správního a vlastnického. Srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území v minulosti a současnosti s využitím regionálních specifík. Žák plynule čte s porozuměním texty přiměřeného rozsahu a náročnosti.

Výstupy RVP: 2. stupeň
Žák hodnotí na přiměřené úrovni přírodní, hospodářské a kulturní poměry místního regionu. Žák objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí, zaujímá tolerantní postoje k menšinám. Žák využívá základy studijního čtení – vyhledává klíčová slova, formuluje hlavní myšlenky textu, vytvoří otázky a stručné poznámky, výpisky nebo výtah z přečteného textu.

Věk: 3. – 6. třída

Anotace: **Pět čtenářských lekcí nabízí naučné texty z různých oblastí (historie, příroda, moderní technologie). Pracovní listy vždy obsahují zadání a kontrolu, slovníček neznámých slov, naučný text, nácvik porozumění textu, grafický organizér a pracovní list, ve kterém žáci píšou text shrnující nové znalosti. Lekce jsou zpracovány na tato témata: Lanškrounské rybníky, Boža Modrý, Tesla, Život za první republiky a Kondenzátory firmy AVX. V každé lekci se žáci učí nové strategie – porovnávají text, vyjadřují názor, popisují a vysvětlují, učí se, co je příčina a následek. Osvojí si novou slovní zásobu, kterou aktivně použijí při psaní vlastního textu.**

Časová dotace: 2 x 45 minut (na jednu lekci)

Pomůcky: pracovní list

POSTUP:

1. Učitel rozdá žákům pracovní list, přečte nahlas zadání a ujistí se, že žáci chápou účel čtení.
2. Žáci s učitelem projdou slovní zásobu a ujistí se, že všemu dobře rozumí.
3. Žáci čtou nahlas nebo potichu text, mohou ho také číst v malých skupinách.
4. Žáci samostatně zaškrtnou správnou odpověď, vypracují zadaný úkol.
5. Učitel vysvětlí, jak pracovat s grafickým organizérem, vede žáky k jeho správnému vyplnění. Žáci pracují s textem a organizér vyplní. Poté mohou porovnat či si práci zkontrolovat společně na tabuli.
6. Žáci píšou samostatně text na dané téma.

JAK SE ŽILO ZA PRVNÍ REPUBLIKY

ZADÁNÍ

Přečti si článek *Jak se žilo za první republiky*.

Při čtení:

Přemýšlej, v čem se život dnes a za první republiky lišil a v čem se podobal.

Po čtení:

Využij informace z článku a napiš text, ve kterém porovnáš dnešní život s životem první republiky.

KONTROLA ÚKOLŮ:

Odškrtni si splněné úkoly:

- Nauč se nová slova.
- Přečti si článek *Jak se žilo za první republiky*.
- Ověř si porozumění textu.
- Uspořádej informace.
- Napiš text s porovnáním.

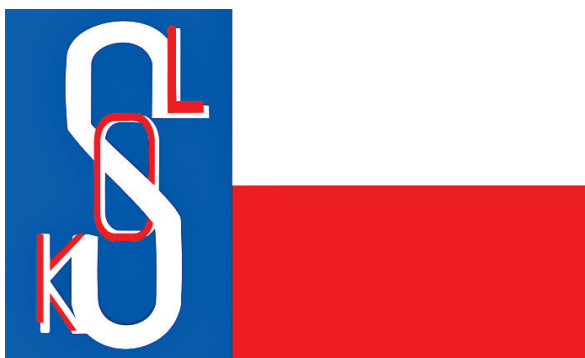
JAK SE ŽILO ZA PRVNÍ REPUBLIKY

NAUČ SE NOVOU SLOVNÍ ZÁSOBU

Podívej se na obrázky a vysvětli si slova.

textilní dutinka

Sokol

kravský povoz

len

Podtrhni slova, kterým nerozumíš:

- sčítání lidu
- národnost
- živnostník
- střední škola
- průmyslové centrum
- mrazírny
- Sudety
- cihelna
- ostrostřelec
- tkalcovská škola
- tabáková továrna
- potahová látka
- pohraničí
- statek
- měšťanská škola
- Československý stát
- plyšová přikrývka

JAK SE ŽILO ZA PRVNÍ REPUBLIKY

V roce 1918 vznikl první československý stát. Jeho prezidentem byl Tomáš Garrigue Masaryk. Umíte si představit, jak se tenkrát žilo v Lanškrouně?

Před sto lety žilo v našem městě převážně německé obyvatelstvo, neboť se nacházíme v pohraničí, dříve zvaném Sudety. Při sčítání lidu v roce 1921 bylo z 6518 obyvatel 5379 německé národnosti. I název města byl německý – Landskron (Land = země, Krone = koruna) - a v překladu znamenal zemská koruna. Češi bydleli většinou u Krátkého rybníku a Němci tuto čtvrť nazývali českou.

V Lanškrouně byla pouze jedna česká měšťanská škola. Byly zde dvě střední školy – Gymnázium a Střední odborná tkalcovská škola. Ty ale byly německé.

Lanškroun byl důležitým průmyslovým centrem. Hodně lidí pracovalo v tabákové továrně, v továrně Pam&Co na výrobu textilních dutinek. Byly zde třetí největší mrazírny v Evropě, zlatnická firma, firma Shopper&Stodolowsky, která se zabývala výrobou plyšových přikrývek, koberců, potahových látek, cihelny a další. V Lanškrouně byl pivovar a mlékárna. Bylo zde také mnoho obchodů a živnostníků jako např. obuvníci, krejčí, pekaři nebo řezníci. Mlynář Müller zde vystavěl v roce 1927 na Dlouhém rybníku koupaliště s restaurací.

Za první republiky se zde nacházelo vlakové nádraží. Ulice a silnice byly převážně prašné cesty, mnoho automobilů nejezdilo. Na silnicích jste velmi často potkali koňský či kravský povoz.

České děti se mohly přihlásit do Junáka, zacvičit jste si mohli jít do Sokola, který byl v Lanškrouně založen v roce 1919. Ale i německá většina měla své spolky. Mezi nejznámější patřil spolek ostrostřelců, cyklistický spolek, pěvecký a divadelní či hasičský spolek.

Většina občanů byla také nábožensky založena a navštěvovala místní kostely sv. Václava, sv. Máří Magdaleny a sv. Anny.

V okolí Lanškrouna se většina lidí živila zemědělstvím. Nacházely se zde velké statky, každá rodina na venkově vlastnila pole. Nejčastějšími plodinami byly brambory, pšenice, oves, len a řepa.

JAK SE ŽILO ZA PRVNÍ REPUBLIKY

**PŘEČTI SI ZADÁNÍ A ZAKROUŽKUJ SPRÁVNOU ODPOVĚĎ.
NA MAPĚ ZAKRESLI, KDE LANŠKROUN LEŽÍ.**

1. Sudety jsou:

- a/ pohraniční oblast Československa, kde převládalo německé obyvatelstvo
- b/ německá oblast
- c/ část Lanškrouna
- d/ podhůří Orlických hor

2. Název města Lanškroun znamenal v překladu:

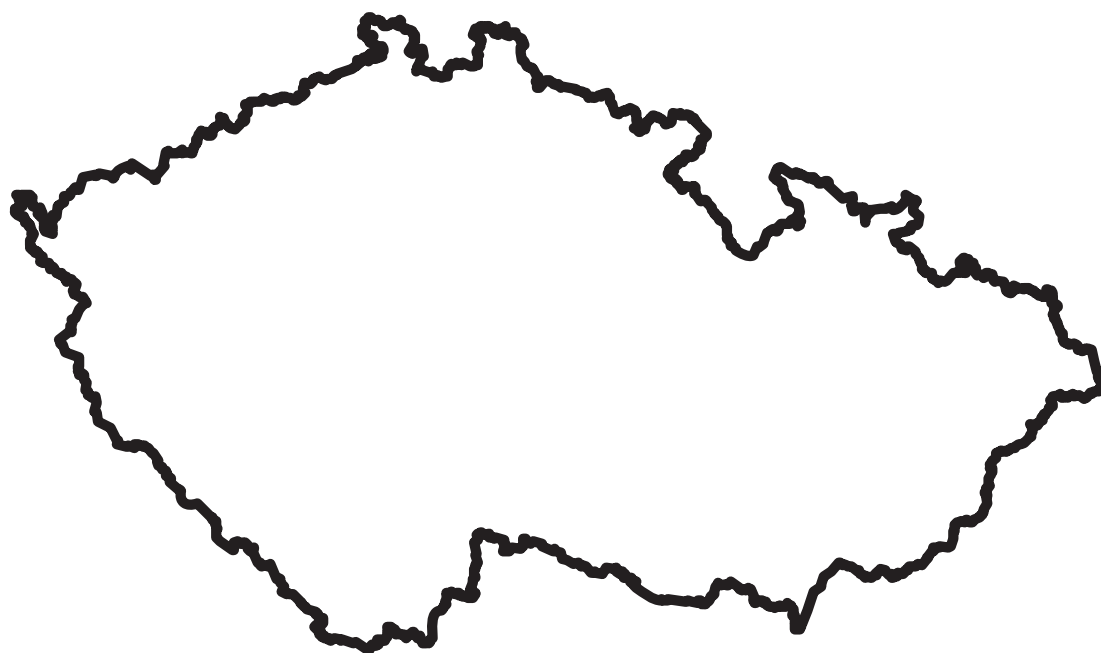
- a/ korunní země
- b/ lány krup
- c/ Landova země
- d/ zemská koruna

3. V Lanškrouně nebyla:

- a/ továrna na výrobu doutníků
- b/ firma na výrobu automobilů
- c/ cihelna
- d/ zlatnická firma

4. Česká menšina mohla chodit do:

- a/ Skauta
- b/ spolku ostrostřelců
- c/ cyklistického spolku
- d/ hasičského spolku

JAK SE ŽILO ZA PRVNÍ REPUBLIKY

**VYMYSLI KAŽDÉMU Odstavci v textu nadpis.
ke každému nadpisu vyber fotku.**

Správné řešení ověř v prezentaci.

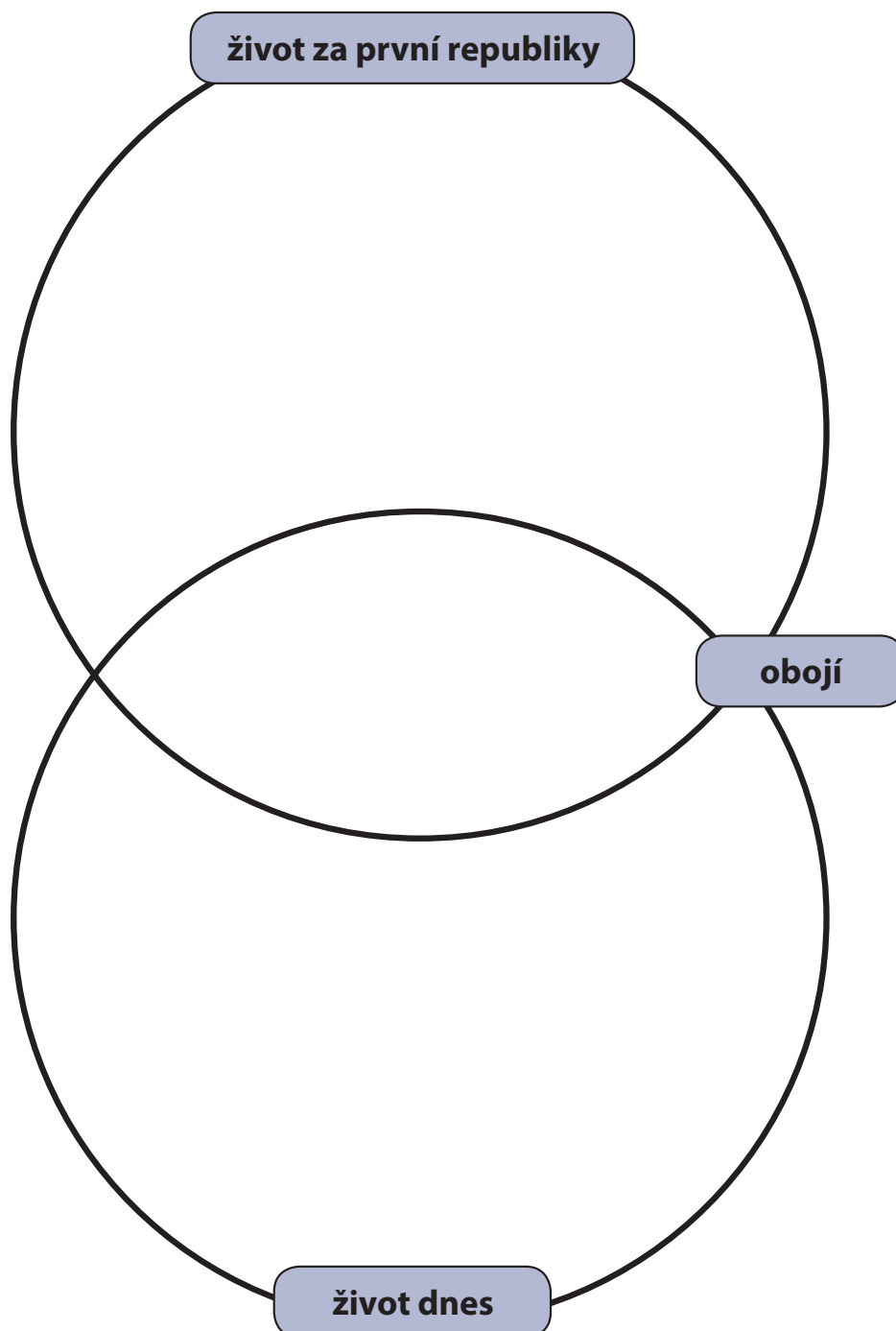

JAK SE ŽILO ZA PRVNÍ REPUBLIKY

USPOŘÁDEJ INFORMACE

Přečti si článek znovu. Pak napiš do grafického organizéru, v čem se život dnes a za první republiky podobají a v čem se liší.

JAK SE ŽILO ZA PRVNÍ REPUBLIKY

POROVNÁNÍ

Napiš text, ve kterém vysvětlíš, v čem se život dnes a za první republiky podobají a v čem se liší. Můžeš si vybrat pouze jeden odstavec.
Použij informace z grafického organizéru a z článku.

NÁZEV

ŘEŠENÍ:

1. A

2. D

3. B

4. A

Návrh nadpisů jednotlivých odstavců:

- 1) Úvod
- 2) Obyvatelstvo
- 3) Školy
- 4) Průmysl
- 5) Doprava
- 6) Spolky
- 7) Náboženství
- 8) Zemědělství

Autor lekce: Mgr. Martina Teichmannová

Zdroje a odkazy:

foto archiv K. Uhlíře

<http://www.orpa.cz/produkty/papirove-dutinky/>

[https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Historical_flag_of_Sokol_\(1938\).svg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Historical_flag_of_Sokol_(1938).svg)

<https://prerovsky.denik.cz/galerie/retro-fotky-z-obce-prosenice.html?photo=7>

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Linum_usitatissimum_L_ag1.jpg